

Posudek na studentskou práci Politické procesy 50. let – kauza bratři Červenkové a spol.

Autorka si jako téma své práce zvolila soudní proces z poloviny 50. let, který považuje – v zásadě oprávněně – za příklad dobové perzekuce z politických důvodů. Případ se týká čtveřice mladých mužů, kteří se dle obžaloby pokusili zformovat protistátní skupinu s cílem provádět sabotáže a následně snad i emigrovat do Západního Německa. Autorka na základě dochovaných archiválií a částečně také rozhovorů s rodinnými příslušníky odsouzených popisuje události, které vedly k zatčení členů údajné skupiny, jejich následné výsledky, soudní proces, věznění i pokusy o soudní rehabilitaci.

Ve studii autorka ukazuje, že si osvojila základní metody historické práce, jakými jsou archivní výzkum, řádná citace pramenů a literatury, kombinace zdrojů, definice výzkumného záměru či přehledné strukturování výkladu. Pozitivně vnímám především skutečnost, že práce vychází z více archivních zdrojů (není otročským přepisem jednoho vyšetřovacího spisu) a autorka se pokusila rozklíčovat tehdejší události i za pomoci orální historie. Je velmi pozitivní, že autorka si uvědomuje problematičnost dokumentů z provenience Státní bezpečnost - z nich ve velké míře čerpá - a přistupuje k nim s potřebným odstupem. Práce rovněž vykazuje obstojnou stylistickou úroveň.

Na druhou stranu studie trpí i četnými nedostatky. V první řadě je text popisný a zůstává odkázan na mnohdy kusé informace z dochovaných pramenů. Chybí analytická rovina. Postrádám výraznější pokus zasadit sledovaný případ do kontextu tehdejších politických procesů, položit si širší otázky a pokusit se na jeho základě alespoň omezeně rozšířit znalosti o dobových represích. Autorka neukazuje, zda se popisovaná kauza nějakým způsobem vymykala tehdejšímu zvyklostem, či byla naopak příkladem zcela typickým, například co do výše trestů, způsobu vyšetřování, konstrukce obžaloby či průběhu soudního líčení. Případ se přitom odehrál v době, která byla z tohoto pohledu velmi dynamická, na sklonku konce tzv. zakladatelského období komunistického režimu a následně první vlny uvolnění represí.

Pokud by se autorka pokusila více reflektovat kontext proměn politické perzekuce v polovině 50. let a sledovaný případ do něj zasadila, její práce by výrazně nabyla na přínosu. Právě studium konkrétních případů může historikům pomoci zpřesnit, nebo dokonce vyvrátit některé zažitější výkladové rámce. Taková cesta by ale vyžadovala od autorky mimo jiné větší nastudování existující literatury a lepší orientaci v dobových událostech, které nyní zcela opomíjí (za všechny probíhající transformace StB či amnestie prezidenta Novotného).

V Praze 27. března 2020

PhDr. Matěj Bílý, Ph.D.

Ústav pro studium totalitních režimů